

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	22.08.2019
Received / Makale Geliş	01.06.2019	Published / Yayınlanma	25.08.2019

HASTANE YÖNETİCİLERİNİN YEŞİL HASTANE FARKINDALIĞI ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

A QUALITATIVE RESEARCH ON GREEN HOSPITAL AWARENESS OF GREEN HOSPITAL MANAGERS

Doç. Dr. Nilay GEMLİK

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0001-5319-4070

Dr. Öğr. Üyesi Ali ARSLANOĞLU

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-4454-0397

Merve GÜN

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul / TÜRKİYE

Ümit ASLAN

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul / TÜRKİYE

ÖZET

Yeşil hastaneler, sürdürülebilir ve geri dönüştürülebilir ürünler kullanan, çevreye en az zararı hedefleyen ve bunları sertifikalar ile belgeleyen hastanelerdir. Bu araştırma yeşil hastanede çalışan idari personelin yeşil hastane farkındalığını ölçmek amacıyla yapılmış nitel bir çalışmadır. Araştırma evrenini İstanbul'da bulunan özel bir yeşil hastanede çalışan 9 üst düzey yönetici oluşturmaktadır. Bu araştırmanın en dikkat çekici sonucu olarak, yöneticilerin kendi yönetim alanları dışında bulunan yeşil hastane uygulamaları hakkında bilgilerinin olmadığı saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Yeşil Bina, Sürdürülebilirlik, Hastane, Yeşil Hastane

ABSTRACT

Green hospitals are hospitals that use sustainable and recyclable products, target the least harm to the environment and certify them with certificates. This research is a qualitative study to measure green hospital awareness of administrative staff working in the green hospital the research universe is composed of 9 senior managers working in a private green hospital in Istanbul. The most notable result of this research was that the managers had no knowledge of green hospital practices outside their own areas of management.

Keywords: Green Building, Sustainability, Hospital, Green Hospital

1. GİRİŞ

Sağlık tesisleri, en büyük enerji tüketicilerindedir. Bu nedenle sera gazı salınımına dolayısıyla da iklim değişikliğine sebep olmakta; bazıları zehirli olan birçok atığın en önemli kaynaklarından biri olmaktadır. Bunun sonucunda, sağlık sektörü bir yandan toplumun sağlık sorununu çözmeye çalışırken diğer yandan başka sorunlara yol açmaktadır (Terekli vd., 2013: 41).

Kesintisiz hizmet sunan sağlık kuruluşları olan hastanelerde, en büyük harcama kalemlerinden birisi enerjidir ve bu enerjinin verimli ve ekonomik kullanımı sağlık tesislerinde sürdürülebilir maliyet

açısından da önem arz etmektedir. Hastanelerde, yeşil kavramı ile yalnızca enerji yönetimi ifade edilmez. Bunun yanında fiziki alanların kullanıma uygunluğu, malzeme yönetiminde israfın azaltılması, tıbbi ve tıbbi olmayan atıkların yönetimi ve çevre yeşillendirme çalışmaları gibi pek çok konu da değerlendirilir (Kılıç ve Güdük, 2018: 168).

“Yeşil hastane”, hastanelerin kendi politikaları dâhilinde toksik maddeleri azaltma ve yok etme çabaları ile daha sağlıklı çevre imkânı sunma arayışlarından ortaya çıkmış olan, sağlık hizmetleri alanına yeşilci yaklaşımın bütünleştirilmesini benimseyen bir kavramdır (Özyaral, 2013: 219). Bu kavram; çevre dostu yerleşim yerinin seçildiği, doğa dostu yapı malzemelerinin kullanıldığı, çevreye duyarlılığı inşaat ve hizmet sürecinde de devam ettirdiği, çevre bu özelliklerinden en az birini karşılayan hastaneleri tanımlamak amacıyla kullanılmaktadır (Savaş, 2018: 23).

Yeşil hastaneler; geri dönüşüm, araç ve gereçlerin tekrar kullanımı, atık maddelerin azaltılması, çevreye daha temiz hava verilmesi vb. çevre dostu uygulamalar ile çevrenin korunması, toplumun eğitilmesi ve maddi tasarruf yapılması gibi avantajları da beraberinde getirmektedir (Özdemir, 2017: 41). Derecelendirilme sistemleriyle belirlenen kriterlere uygun olarak tasarlanan yeşil hastane sayısının giderek daha çok arttığı, yeşil hastane tasarımının tek seferlik bir proje olmadığı ve sürekli iyileştirmeyi kapsayan bir süreç olduğu vurgulanmaktadır (Gültekin ve Bulut, 2015).

2. YEŞİL HASTANELER

Hastaneler; sundukları sağlık hizmeti dışında birçok meslek alanı olan, disiplinler arası koordinasyonun öne çıktığı, iç ve dış çevreyle her an etkileşimde olan karmaşık organizasyon yapısına sahip dinamik yapılardır (Bektemür, 2018: 3). Bu bölümde yeşil hastane kavramı ile ilgili temel tanımlar hakkında bilgi verilmiş ve yeşil hastane önemi, avantajları, dezavantajları ve sertifika sistemleri açıklanmıştır.

2.1. Yeşil Hastane Kavramı

Yeşil kavramı, doğayla ilişkili girişimlerin, sürdürülebilir bir çevreyi mümkün ve sürdürülebilir kılmasını içermektedir (Aydın ve Tufan, 2018: 401). Hastaneler, eski zamanlara göre, geniş alanları kaplayan, sadece belli bir oranının pencerelerden oluştuğu, her yıl tonlarca atık üreten, büyük miktarlarda su gerektiren ve enerji kullanan 7/24 çalışan yapılar haline gelmiştir. Fakat kaynakların sınırlı, atık depolama ve imha alanlarının yetersiz, tehlikeli madde kullanımının ve atılmasıyla ilgili personel eğitimlerinin dar kapsamlı olması ve yenilebilir enerji kaynakları kullanımı için teşviklerin az olması nedeni ile sağlık kurumlarında “yeşil” kavramı gündeme gelmiştir (Soysal, 2014: 685).

Yeşil hastaneler; alternatif kaynaklar üretmek, enerjinin, suyun ve malzemenin daha etkin ve verimli kullanılmasını desteklemek, her türlü israfın önüne geçilerek doğa dostu yapı malzemeleri ve ürünleri kullanmak, çevreye duyarlı bina tasarımlarını geliştirmek ve hizmet sunduğu sürece çevre dostu olmayı ifade eder (Özdemir 2017: 44).

Yeşil hastaneler hem ulusal hem de uluslararası sağlık ve sağlıklı yaşamı destekleyen sorumlu tasarımlar ve faaliyetler ile hizmet verdikleri toplumun sağlığını sürdürülebilir kılmayı amaçlamaktadırlar. Çevre yönetim sistemi için yeni bir yaklaşım olan yeşil hastane tasarımı, tek seferlik bir proje değil, sürekli iyileştirmeyi kapsayan bir süreçtir (Terekli vd., 2013: 42).

2.2. Yeşil Hastanelerin Önemi

Ülkelerin gelişmişlik düzeyini gösteren en önemli göstergelerden birisi sağlık hizmetlerinin bulunduğu düzeydir. Bundan dolayı hastanelerin etkinliği, gelişimi ve kapsayıcılığı, ülkenin sosyal ve ekonomik kalkınma düzeyini göstermektedir. Hastane hizmetleri teknolojisinin hızla gelişmesi; sağlık hizmetlerindeki beklentilerin artmasına neden olmuştur. Yeşil hastane konseptini oluşturmak bu konuda önemlidir. Hastanelerinde bu yüzden “yeşil” kavramını benimseyerek çevre dostu hastane evresine geçerek farklılık yaratmalıdır (Çarıkçı ve Acar 2017: 276).

Yeşil hastane; hastaların hastane hizmeti kalitesini, hastane seçimlerini ve memnuniyetlerini belirleyen en temel faktör olarak bilinmektedir. Özellikle son yıllarda toplum sağlığının gelişmesi ve bireylerin sağlık hizmetlerinden memnuniyet düzeylerinin artırılması önem kazanmakta ve bu konuda ciddi iyileştirmeler ve yatırımlar yapılmaktadır (Ataman ve Yarımoğlu, 2018: 274).

İnsanların sosyal yaşam koşulları iyileşince, sağlığa olan talepleri de artmıştır. Günümüzde sağlık kurumları etkililik ve verimlilik kapsamında iyileştirilmelerin yapılması, hizmeti alacak kişilere ve çevreye daha kaliteli ve tasarruflu hizmet vermek için yeşil hastane sistemi oluşturma konusunda çalışmalar yapmaktadır (Yalçın vd., 2018: 100).

2.3. Yeşil Hastanelerin Avantajları

Yeşil hastaneler, su kirliliği ve atıkların zararlı etkilerinden kurtularak çevrenin korunmasına yardımcı olmak, daha az enerji harcayarak ve daha az malzeme kullanarak ekonomiye katkıda bulunmak ve daha sağlıklı iç ortamlar sunarak hastalar, çalışanlar ve toplum için daha yaşanılabilir alanlar oluşturmak amacıyla kurulmuştur (Çilhoroz ve Işık 2018: 41).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ); yeşil hastanelerin özelliklerini şu şekilde sınıflandırmaktadır (Hoşgör, 2014: 81):

1. Verimlilik ve koruma önlemleri yoluyla hastanelerin enerji tüketimini ve maliyetlerini azaltmak
2. Enerji ve kaynak taleplerini azaltacak, bölgesel iklim şartlarına duyarlı hastaneler inşa etmek
3. Güvenilir ve esnek çalışmayı sağlamak için temiz, yenilenebilir enerji üretmek ve/veya tüketmek
4. Sağlık personelleri ve hastalar için o bölgeye özgü yeşil gıdaların üretim ve tüketim anlamında sürdürülebilirliğini sağlamak
5. Atıkları yakmak için alternatifler geliştirmek ve atık miktarını azaltmak

2.4. Yeşil Hastanelerin Dezavantajları

Yeşil hastaneler diğer hastanelere göre inşa maliyeti daha fazladır. Yüksek maliyetli olduğu için hastanelerin yeşil hastane olarak yapılmasına ve değişmesine engel olmaktadır. Hastaneyi yapan ile kullanan kişilerin farklı olması durumunda, hastanenin yeşil olarak tasarlanması daha da zorlaştırmaktadır. Çünkü hastaneyi yapan, yeşil hastanenin faydalarından yararlanamayacaktır. Geleneksel hastanelere göre yeşil hastanelerin yatırım maliyeti daha fazladır (Özcan, 2013: 117).

Sürdürülebilir bina yapımı için işçilik maliyetleri, yapı malzemelerine ilişkin maliyetler, ekipman veya makine maliyetleri, yabancı işçilik, taşeronluk maliyetleri ve nakliye, sigorta, şantiye donanımı, idari birim vb. gibi diğer maliyetlerden oluşmaktadır (Yılmaz vd., 2017: 398). Ekolojik ve ekonomik avantajları olan taşıma ve ulaşım sistemlerinin yatırım maliyetleri yüksektir. Hastane sürdürülebilir iş ve yaşam alanlarına dönüşmesi için yüksek maliyet ve kaynak gereklidir (Kuşat, 2013: 4902).

2.5. Yeşil Hastane Sertifika Sistemleri

2.5.1. Hastaneler için LEED Sertifikası

Amerikan Yeşil Binalar Konseyi (USGBC) tarafından 1993 yılında kurulan ve ayaktan ve yataklı sağlık tesislerine uygun olarak biçimlendirilmiş olan LEED değerlendirme sistemi tasarım ve yapı talimatlarından oluşmaktadır. Sağlık Tesisleri için LEED; muayenehaneler, bakımevleri, tıbbi eğitim ve araştırma merkezleri için de kullanılabilir. Kimyasallar, kirleticiler, çevreye duyarlılık, doğaya erişim gibi meseleler ile sağlık hizmetlerinin daha verimli ve tasarruflu olmasıyla ilgilenmektedir. LEED derecelendirme sistemine özgü yönler eklenerek sağlık tesisleri için geliştirilmeye devam edilmiştir (Palteki, 2013: 40).

2.5.2. Hastaneler için BREEAM Sertifikası

BREEAM sertifikası, binaların çevresel etkilerini ve iç mekân kalitesini değerlendirmektedir. Kapsamlı olarak yeşil bina değerlendirmesi yapan ilk sistemdir ve düzenli olarak güncellenmektedir. Birçok yeşil bina sertifikası BREEAM'den esinlenerek oluşturulmuştur (Doğan vd., 2018: 42).

BREEAM sertifikası, altyapı ve binalar için uygulanan ilk çevre dostu bina sertifika sistemidir. Sağlık Bakanlığınca tüm yeni sağlık yapılarının 1 Temmuz 2008 itibarıyla BREEAM derecelendirilmesine tabi tutulması kararı alınmıştır. 2009 yılında ÇEDBİK tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Diğer taraftan

sağlık merkezleri için yatırım maliyeti eşikleri belirlenerek, bu değerlerin altındaki yapılar için BREEAM Healthcare değerlendirmesi de gerekli kılınmıştır (Özdemir, 2017: 46).

2.5.3. Hastaneler için Green Star Sertifikası

Green Star (Yeşil Yıldız) sertifika sistemi, ilk olarak ofisler için geliştirilen Green Star sertifikasyon sistemi sürümlerine zamanla alışveriş merkezleri, eğitim binaları vb. bina tipleri eklenmiştir. Hastanelere yönelik Green Star sertifikasyonu, yeni yapılacak tesisler ve mevcut tesislerin onarımına yönelik olarak ilk kez 2006 yılında Green Star-Healthcare PILOT sistemi adı altında geliştirilmiştir. 2009 yılında ise hastane, tıp merkezi, klinik, yaşlı sağlığı merkezi gibi sağlık yapıları için Green Star-Healthcare Versiyonu yayımlanmıştır. Sistem, Avustralya, Yeni Zelanda ve Güney Afrika'da yaygın olarak kullanılmaktadır (Akca, 2011: 26).

2.5.4. Hastaneler için TUV Hessen Sertifikası

TUV Hessen, sağlık tesislerinin sertifikalandırılması; araçlar ve teknik ekipmanlar için sertifikasyon hizmeti veren uluslararası bir Alman kuruluştur. Florence Nightingale Hastanesi Türkiye' de TUV Hessen ile ilk yeşil hastane unvanını almıştır (Özdemir 2017: 46).

Tablo 1. Sertifikasyon Sistemleri

Değerlendirme Sistemleri	BREEAM	LEED	GREEN STAR
Oluşturulduğu Tarih	1990	1998	2003
Ülkeler	İNGİLTERE	ABD	AVUSTRALYA
Kriterler	-Yönetim -Enerji -Ulaşım -Su -Sağlık ve Konfor -Atık -Malzemeler -Arazi Kullanımı ve Ekoloji -Kirlilik -Yenilik	-Yenilik ve Tasarım -İç Mekân Hava Kalitesi -Malzeme ve Kaynaklar -Sürdürülebilir Arsalar -Su Etkinliği -Enerji ve Atmosfer	-Enerji -Malzeme -İç Mekân Çevre Kalitesi -Ulaşım -Yönetim -Su -Arazi Kullanımı ve Ekoloji -Kirlilik -Yenilik
Sertifika Düzeyleri	-Geçer (1 yıldız) -İyi (2 yıldız) -Çok İyi (3 yıldız) -Mükemmel (4 yıldız) -Olağanüstü (5 yıldız)	-Sertifika (40-49 puan) -Gümüş (50-59 puan) -Altın (60-69 puan) -Platin (80 puan ve üstü)	-4 Yıldız (45-59 puan) -5 Yıldız (60-74 puan) -6 Yıldız (75-100 puan)

Kaynak: (Erdede ve Bektaş 2014: 8)

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın amacı, araştırma soruları, araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin analizi ve geçerlilik ile güvenilirlik hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Türü ve Amacı

Bu araştırma yeşil hastanede çalışan yöneticilerin yeşil hastane farkındalığını ölçmek amacıyla derinlemesine görüşme tekniğiyle yapılmış nitel bir çalışmadır. Araştırmada nitel çalışma deseni olarak Olgu Bilim (Fenomonolojik Araştırma) deseni kullanılmıştır. Olgu bilim çalışmalarında, belli bir olguya ilişkin bireysel algıların veya perspektiflerin ortaya çıkarılması ve yorumlanması amaçlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

3.2. Araştırma Soruları

Yeşil hastanede çalışan yöneticilerin yeşil hastane farkındalığının değerlendirilmesi amacıyla sorulan sorular literatür bilgilerinden yararlanılarak araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Yeşil hastane yöneticilerin demografik özelliklerini içeren dört soru, yeşil hastane farkındalıklarını içeren beş açık uçlu soru sorulmuştur.

Demografik sorular şu şekildedir:

1. Cinsiyet
2. Doğum tarihi
3. Eğitim durumu
4. Unvanı

Açık uçlu sorular şu şekildedir:

1. Daha önce başka bir hastanede çalıştınız mı? Yeşil hastane ile yeşil olmayan hastane arasındaki sizin algıladığınız farklar nelerdir?
2. Yeşil hastane konseptine hakim misiniz? Cevap evetse, sizce bu yeşil hastane sürecini uyguluyor musunuz? Hastanenin daha da iyi olabilmesi için sizce çevre dostu olarak hangi uygulamalar eklenebilir?
3. Hastalar bu hastanenin yeşil hastane olduğunun farkında mı? Bu konuda nasıl geri dönüşler alıyorsunuz?
4. Yeşil hastanede çalışmanın size göre avantaj ve dezavantajları nelerdir?
5. Yeşil hastanede çalışıyor olmanız size neler katıyor? Yeşil hastanede bulunduğunuzu hissedebiliyor musunuz? Ya da bu hastanede yapılan verimlilik uygulamalarını kendi hayatınıza uyguladığınız oluyor mu?

3.3. Araştırma Evreni ve Örneklemi

Açıklayıcı türde yapılan araştırmanın çalışma evrenini İstanbul Anadolu Yakası'nda bulunan özel bir yeşil hastanede çalışan dokuz hastane yöneticisi oluşturmaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	Unvanı
K1	Erkek	35	Lisans	Destek Hizmetleri Müdürü
K2	Erkek	38	Lisans	Lojistik Hizmetleri Müdürü
K3	Kadın	29	Yüksek Lisans	Kalite Müdürü
K4	Erkek	61	Lise	Temizlik Hizmetleri Müdürü
K5	Erkek	41	Lisans	Biyomedikal Sorumlusu
K6	Kadın	36	Yüksek Lisans	Pazarlama Müdürü
K7	Erkek	43	Lisans	Teknik Birim Müdürü
K8	Kadın	32	Yüksek Lisans	İş Güvenliği Sorumlusu
K9	Erkek	28	Yüksek Lisans	Dijital Pazarlama Müdürü

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği katılımcıların algıladıkları dünyayı kendi düşünceleriyle ifade etmesine olanak sağlar ve bu amaçla araştırmacılar açık uçlu sorular yöneltirler (Merriam, 2013). Araştırma verilerinin elde edilmesinde yüz yüze görüşme tekniği kullanılmış ve araştırmacıların gözlemlerinden yararlanılmıştır (Sığırı, 2018).

Araştırma verileri 28 Mart- 5 Nisan 2019 tarihleri arasında İstanbul Anadolu Yakası'nda bulunan özel bir hastanede toplanmıştır. Araştırma uygulamasına başlamadan önce araştırmanın yapılacağı hastanedeki ilgili birimlerden gerekli izinler alınmıştır; araştırmada gönüllülük esas alınmıştır. Görüşme öncesinde araştırmacılar ve araştırma hakkında bilgiler verilmiştir. Veri kayıplarını önlemek amacıyla çalışanlardan izin alınarak ses kayıtları alınmıştır. Araştırmada katılımcıların araştırmacıdan etkilenmemesine ve kendilerini rahat hissetmelerine özen gösterilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma, nitel araştırma tekniklerinden olan içerik analiz ve betimsel analizi teknikleri ile analiz edilecektir. İçerik analiz; birçok kelimeden oluşan metinlerin, belirli kurallara dayalı olarak, içerik

kategorilerine dönüştürülmesi sağlayan sistematik ve tekrar edilebilen bir yöntemdir (Kaya ve Koçak 2011: 50). Betimsel analiz; elde edilen verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlandığı, görüşülen bireylerin görüşlerinin çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla sık sık doğrudan alıntılarının kullanıldığı ve elde edilen sonuçların neden-sonuç ilişkileri çerçevesinde yorumlandığı analiz tekniğidir (Altunay vd., 2014: 67).

3.6. Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği

Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik, nicel araştırmalardaki istatistiksel olarak hesaplanan değerlerle ifade edilmemektedir. Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik, farklı şekilde ele alınmaktadır (Aytuğ vd., 2017: 1129). Bu çalışmada, öncelikle elde ettiğimiz veriler incelenmiş ve çözümlenmiştir. Daha sonra benzer ifadeler belirlenmiştir. Belirlenen benzer ifadeler gruplandırılmıştır. Gruplandırılan benzer öğeler temalandırılmıştır. Son olarak elde edilen veriler sayısallaştırılmış ve tablo haline getirilmiştir.

Nitel araştırmalarda iç geçerliliği oluşturmak için önerilen yöntemler arasında; uzun süreli etkileşim, araştırmacı önyargılarını azaltma, katılımcı teyidi ve yöntem çeşitlemesi yer almaktadır (Üçok ve Torun, 2015: 31). Bu çalışmada iç geçerliliğin (inanılabilirlik) sağlanması için; katılımcılar gönüllülük esasına göre seçilmiş, katılımcılarla görüşmeler yapılmış ve araştırmanın amacı ile ilgili gerekli açıklamalar yapılmıştır. Dış geçerliliği oluşturmak için önerilen yöntemler arasında ise ortamın ayrıntılı tanıtımı, katılımcıların ayrıntılı tanıtımı üzerinde durulmaktadır (Tayfun ve Çınar, 2013: 121). Bu çalışmada dış geçerliliğin (aktarılabirlik) sağlanması için katılımcıların verdiği bilgiler ayrıntılı bir şekilde açıklanmış, ortam ile katılımcıların ayrıntılı tanıtımı yapılmış ve görüşme formunda yer alan sorular ile cevaplara çalışmada yer verilmiştir.

Nitel çalışmalar da güvenilirliğin olması için çözümlenen verilerin sonucunda bulgular kendi içinde tutarlı ve anlamlı çıkmalıdır (Kamacı ve Durukan 2012: 207). Bu çalışmada güvenilirliğin (tutarlılık) sağlanması için; araştırma deseni, veri toplama süreci, veri toplama aracının hazırlanması ve verilerin analizi ayrıntılı bir şekilde açıklanmış, uzmanlarının görüşlerine başvurulmuş ve veriler çözümlenmiştir.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen verilere ilişkin bulgular analiz edilmiştir. Hastane yöneticilerinin yeşil hastane farkındalığı, gözlemleri ve çevrelerindeki ilişkileriyle ilgili edinilen bilgiler tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 3. Yöneticilerin Algısı Açısından Yeşil Hastane ile Yeşil Olmayan Hastaneler Arasındaki Farklar

Yöneticilerin algısı açısından yeşil hastane ile yeşil olmayan hastaneler arasındaki farklar	Söylem sayısı
Daha fazla çevreci olması	9
Tasarruflu ve verimli olması	7
Çevre ve insan sağlığına daha az zararlı olması	6
Hijyenik ve temiz olması	6
Çevre bilincini artırmaya yönelik eğitimlerin olması	6
Kaliteli ve konforlu olması	5
Teknolojinin daha fazla kullanılması (akıllı bina)	5
Atıkların geri dönüşüme uygun olması	2
Hasta memnuniyetinin daha fazla olması	1

Görüşmelerden elde edilen bulgular analiz edildiğinde, yöneticilerin algısı açısından yeşil hastane ile yeşil olmayan hastaneler arasında birçok farkın olduğu görülmüştür. Yöneticilerin, yeşil hastane ile yeşil olmayan hastane arasındaki algı farklılıkları arasında; yeşil hastanenin daha çevreci olması, daha tasarruflu ve verimli olması, hijyenik ve temiz olması, kaliteli ve konforlu olmasıyla ilgili olduğu saptanmıştır. Yeşil hastanelerin çevre ve insan sağlığına daha az zararlı olduğu, teknolojinin daha fazla kullanıldığı ve buna yönelik eğitimlerin verildiği görülmektedir.

Tablo 4. Yeşil Hastanenin Daha İyi Olabilmesi İçin Eklenebilecek Çevre Dostu Uygulama Tavsiyeleri

Yeşil hastanenin daha iyi olabilmesi için eklenebilecek çevre dostu uygulama tavsiyeleri	Söylem sayısı
Sürekli eğitimlerin ve toplantıların olması	6
Yeni gelişmelerin ve icatların takip edilmesi	5
Hastanede dijitalleşmenin yaygınlaştırılması	3
Hastane çevresinde ağaçlandırmanın artırılması	1
Daha gelişmiş bir atık yönetimi politikasının olması	1
Karbondioksit salınımıyla ilgili daha çok önlem alınması	1
Kurumlar arası ve devletle daha çok ortak çalışmaların yapılması	1

Tablo 4'te yeşil hastanenin daha iyi olabilmesi için yöneticilerin verdikleri çevre dostu uygulama tavsiyeleri görülmektedir. Bu tavsiyeler arasında en yüksek söylem sayılarının; sürekli eğitimlerin ve toplantıların olması, yeni gelişmelerin ve icatların takip edilmesi, hastanede dijitalleşmenin yaygınlaştırılması olduğu görülmektedir. Yöneticilerin yeşil hastanenin daha iyi olabilmesi için verdikleri diğer tavsiyeler ise; hastane çevresinde ağaçlandırmanın artırılması, daha gelişmiş bir atık yönetim politikasının olması, karbondioksit salınımıyla ilgili daha çok önlem alınması ve kurumlar arası daha çok ortak çalışmaların yapılması gerektiği saptanmıştır.

Tablo 5. Yeşil Hastane Yöneticilerinin Gözlemlerine Göre Hastalardan Alınan Geri Dönüşler

Yeşil hastane yöneticilerinin gözlemlerine göre hastalardan alınan geri dönüşler	Söylem sayısı
Temiz, hijyenik ve konforlu olması	14
Hastanenin yeşil bir çevrede bulunması	8
İşlemlerin hızlı olması	3
Bina tasarımının akıllı olması	2

Tablo 5'te yeşil hastanede çalışan yöneticilerin gözlemlerine göre hastaların verdiği geri dönüşler görülmektedir. Yöneticilerin gözlemlerine göre hastaların en çok ifade ettiği, hastanenin temiz, hijyenik ve konforlu olması yönündedir. Hastanenin yeşil bir çevrede bulunması, işlemlerin hızlı olması, bina tasarımının akıllı olması da hastaların verdiği diğer geri dönüşler arasındadır.

Tablo 6. Yöneticilere Göre Yeşil Hastanenin Avantajları

Yöneticilere göre yeşil hastanenin avantajları	Söylem sayısı
Çevreye dost bir ortam olması	9
Gurur verici olması (çevre dostu olduğu için çalışanların ait hissetmesi)	7
Binanın verimli ve tasarruflu olması	5
Motivasyon sağlaması	4
Çalışma alanının konforlu olması	4
Sürekli ve düzenli olarak kontrol ile denetimlerin yapılması	3
Uzun vadede giderlerini azaltıyor olması	1
Hasta memnuniyetini artırması	1

Hastanenin çevreye dost bir ortama sahip olması, yeşil hastanede çalışmanın gurur verici ve motivasyon artırıcı bir durum olması, hastane binasının verimli ve tasarruflu olması çalışanlara göre yeşil hastanenin en büyük avantajları arasındadır. Çalışma alanının konforlu olması, yeşil hastanenin hasta memnuniyetini artırması diğer avantajları arasındadır.

Tablo 7. Yeşil Hastane Konseptinin Çalışan Yöneticilere Kattıkları

Yeşil hastane konseptinin çalışan yöneticilere kattıkları	Söylem sayısı
Çevre bilincini artırıyor olması	9
Atıkların ayrıştırılarak atılması (çöpleri ayrıştırarak atmak, yağları kavanozlarda biriktirerek atmak, çöplerin uygun çöp poşetinde imha edilmesi)	6
Geri dönüşüm konusunda bilinçli olunması (pillerin biriktirilmesi)	5
İnsanlarla çevre bilinci hakkında iletişime geçilmesi	4
Temizlik ve hijyen bilincini artırması	3
Bulaşıcı hastalıklar konusunda daha bilinçli olunması	2

Tablo 7’de yeşil hastane konseptinin çalışan yöneticilere kattığı farklı çevre dostu uygulamalar görülmüştür. Yeşil hastanede çalışmanın kişilerde çevre bilincini artırdığı, atıkları ayrıştırarak atmaya teşvik ettiği, geri dönüşüm, temizlik ve bulaşıcı hastalıklar konusunda daha bilinçli olmaya teşvik ettiği saptanmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Hastane yöneticilerinin, yeşil hastane farkındalığı incelendiğinde, yöneticilerin yeşil hastaneleri daha çevreci, verimli, tasarruflu, kaliteli, konforlu, hijyenik, teknolojiye önem veren, çevre ve insan sağlığına daha yararlı yapılar olarak gördükleri belirtilmiştir.

Araştırmada hastane yöneticileri, sürekli ve düzenli olarak yeşil hastane konsepti için gerekli eğitimleri ve toplantıları yaptıklarını, yeni gelişmeleri ve icatları takip ettikleri saptanmıştır. Yeşil hastane faaliyetlerini geliştirme açısından ise dijitalleşmenin, daha fazla ağaçlandırmanın, atık yönetiminin ve kurumların birbirleriyle ortak çalışmalarının geliştirilebileceği belirlenmiştir.

Yöneticiler, hastaların yeşil hastaneye olumlu yaklaştıklarını belirtmişlerdir. Fakat hastaların, yeşil hastanenin spesifik özelliklerinden ziyade temizlik, hijyen ve konforu daha çok hissettikleri gözlenmiştir. Hastanenin yeşil bir çevre bulunmasının da hastalara kendilerini iyi hissettirdiği belirtilmiştir. Aynı zamanda, hastanede yapılan işlemlerin hızlı olması ve hastanenin dizaynı da yeşil bir hastane olma anlamında bu hastaneyi hastaların gözünde farklılaştırmaktadır.

Yöneticiler açısından yeşil bir hastanede çalışmanın avantajları incelendiğinde, çalıştıkları çevrenin yeşil ve temiz olduğunu, yeşil bir hastanede çalışmanın motivasyonunu artırdığı, bu koşulların gurur verici olduğu ve konforlu olduğunu vurgulamaktadırlar. Çevre dostu hastanede çalışmanın aidiyetleri ve güvenlerini arttırdığı, sürekli gelişimin olduğu ve kendi hayatlarında motive olarak sürekli yeni projeler üretme ve gelişme ihtiyacı hissettiklerini de belirtmişlerdir.

Yeşil bir hastanede çalışıyor olmanın çevre dostu faaliyetler anlamında kişinin hayatına kattıkları incelendiğinde; çöpleri ayrıştırarak atmak, yağları kavanozlarda biriktirerek atmak, çöplerin uygun çöp poşetinde imha edilmesi ve pilleri biriktirmek gibi uygulamaları kişilerin hayatlarına entegre ettikleri ve uygulamaya başladıkları görülmüştür. Diğer taraftan bulaşıcı hastalıklar anlamında da kişilerin bilinçlendikleri ve bu konuya daha duyarlı davranmaya çalıştıkları görülmüştür.

Araştırmamız sonucunda yeşil hastane yöneticilerinin farkındalığının yeterli olmadığı saptanmıştır. Yöneticiler bu konuda teknik birimler tarafından daha çok bilgilendirilmelidirler. Teknik birim yöneticileri yaptıkları işle ilgili olmasından dolayı yeşil hastane konseptine hakim olduğu ancak diğer yöneticiler için aynı durumun söz konusu olmadığı görülmüştür. Yöneticilerin buldukları birimin ve görevin dışında yapılan uygulamalardan bilgi sahibi olmadığı saptanmıştır. Yöneticilerin, yeşil hastane sertifika ve puanlama sistemi hakkında bilgilerinin zayıf olduğu, bu konu hakkında gerekli faaliyetlerden uzak oldukları saptanmıştır. Ayrıca hastanenin uyguladığı yeşil hastane uygulamalarını hedef kitleye ulaştıramadığı saptanmıştır. Kısaca, bu araştırma hastane yöneticilerinin yeşil bir hastanede çalışma farkındalığının yeterli olmadığı ancak her yöneticinin kendi çalıştığı bölümle ilgili bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Hastanenin geneline yönelik olarak eğitimlerin bütünleştirici olması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- AKÇA, S. (2011), LEED Yeşil Bina Değerlendirme Sistemi Ölçütlerinin Tasarım Ölçekleri, Kavramsal Kademelenme ve Kaynak Kullanımı Düzeyinde Tutarlılığının Ölçülmesi Üzerine Bir Araştırma. Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi, 26
- ALTUNAY, E., ORAL, G. ve YALÇINKAYA, M. (2014), Eğitim Kurumlarında Mobbing Uygulamalarına İlişkin Nitel Bir Araştırma. *S.Ü. Eğitim Dergisi*, 4(1), 67
- ATAMAN, G. ve YARIMOĞLU, E. (2018), Hastane Türlerine Göre Hasta Memnuniyeti ve Hastane Seçimini Etkileyen Unsurlar. *H.Ü. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 21(2), 274
- AYDIN, S. ve TUFAN, F. (2018), Sürdürülebilirlik ve Yeşil Kavramı Bağlamında Y Kuşağının Satın Alma Davranışları. *S.Ü. İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 11(2), 401

- AYTUĞ, D., HİMMETOĞLU, B. ve TURHAN, E. (2017), Öğretmenlerin Örgütsel Sessizliğe İlişkin Görüşlerinin Nitel Bir Araştırma ile İncelenmesi. *A.İ.B.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1129
- BEKTEMÜR, G. (2018), *Hastane Yönetiminde 4 Boyut*, (Editörü: Nilay GEMLİK). Ankara: Nobel Yayınları, 4.
- ÇARIKÇI, O. ve ACAR, D. (2017), Hastane Yöneticilerinin İleri Maliyet Yönetimi Yaklaşımlarına ve Hastane Maliyetlerini Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *H.Ü. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 20(3), 276
- ÇILHOROZ, Y. ve IŞIK, O. (2018), Ankara'daki Hastanelerin Yeşil Hastane Ölçütlerine Uygunluğunun İncelenmesi. *H.Ü. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 21(1), 41-43
- DOĞAN, M., SEÇME, D. ve AKTEN, M. (2018), Çevre Dostu Bina ve Yeşil Bina Sertifika Sistemleri. *Akademi Disiplinlerarası Bilimsel Araştırma Dergisi*, 4(1), 22-23
- ERDEDE, B. S. ve BEKTAŞ, S. (2014), Ekolojik Açından Sürdürülebilir Taşınmaz Geliştirme ve Yeşil Bina Sertifika Sistemleri. *Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi*, 6(1), 8
- GÜLTEKİN, B. ve BULUT, B. (2015), Yeşil Bina Sertifika Sistemleri: Türkiye İçin Bir Sistem Önerisi. Uluslararası Sürdürülebilir Yapılar Sempozyumu, Ankara,
- HOŞGÖR, H. (2014), Yeşil Hastane Konsepti ve Türkiye Deneyimi. *İ.Ü. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 1(2), 81,82
- KAMACI, E. ve DURUKAN, E. (2012), Araştırma Görevlilerinin Eğitiminde Tablet Bilgisayar Kullanımına İlişkin Görüşleri Üzerine Nitel Bir Araştırma: Trabzon Örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(3), 207
- KAYA, G. ve KOÇAK, U. Y. (2011), Öğrenme-Öğretme Süreçlerinde Bit Entegrasyonunu Etkileyen Faktörlere Yönelik İçerik Analizi. *D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 50
- KILIÇ, H. C. ve GÜDÜK, Ö. (2018), Yeşil Hastane Kavramı Türkiye'deki Son Kullanıcıların Beklentileri Üzerine Hastane Örneği. *G.Ü. Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 167-169
- KUŞAT, N. (2013), Yeşil Sürdürülebilirlik İçin Yeşil Ekonomi: Avantaj ve Dezavantajları – Türkiye İncelemesi. *Journal of Yaşar University*, 8(29), 4902
- MERRIAM, S. B. (2013), *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, (Çev.Editörü: Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayınları.
- ÖZCAN, M. (2013), *Hastane Otomasyon Sistem Tasarımı*. Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi, 117-118
- ÖZDEMİR, M. (2017), Yeşil Hastane Tasarım Ölçütlerinin İrdelenmesi ve Tasarıma İlişkin Çözüm Önerileri. Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi,
- ÖZYARAL, O. (2013), *Yeşil Hastane, Tesis Yönetimi, Hastane Yönetim*. Nobel Tıp Kitapevleri, İstanbul.
- PALTEKİ, S. A. (2013), İstanbul'daki Kamu Hastanelerinin Yeşil Hastane Ölçütlerine Uygunluklarının Belirlenmesi. İ.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi,
- SAVAŞ, B. A. (2018), Hastanelerin "Yeşil Hastane" Olma Süreci, Muhasebenin Rolü ve Bir Uygulama. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, Yüksek Lisan Tezi,
- SİĞRİ, Ü. (2018), *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Beta Yayınevi, İstanbul
- SOYSAL, A. (2014), Sağlık Sektöründe Çevre Duyarlılığı: Yeşil Hastane Uygulamaları Özelinde Bir Uygulama, 2nd International Symposium on Environment and Morality, 683-693
- TAYFUN, A. ve ÇATIR, O. (2013), Örgütsel Sessizlik ve Çalışanların Performansları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 121
- TEREKLİ, G., ÖZKAN, O. ve BAYIN, G. (2013), Çevre Dostu Hastaneler: Hastaneden Yeşil Hastaneye. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 12(2), s. 41-48

- ÜÇÖK, D. ve TORUN, A. (2015), Örgütsel Sessizliğin Nedenleri Üzerine Nitel Bir Araştırma. *İş ve İnsan Dergisi*, 2(1), 31
- YALÇIN, M., ELYAS, C., YILDIZ, S., ALPŞEN, C. ve YALÇIN, G. (2018), Yalın Metodolojinin Hastane Laboratuvar Süreçlerinin İyileştirilmesinde Kullanılması: Toyota Üretim Sistemi – Spaghetti Diyagramı. *Konuralp Tıp Dergisi*, 10(1), 100
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2008), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- YILMAZ, Z., ÇANKAYA, F. ve KARAKAYA, A. (2017), Yıkım ve Yeniden Yapım Maliyetlerini Etkileyen Faktörlerin Bina Maliyet Oranı Açısından Önemi. *O.Ü. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 398